

בראתי יצר הרע ובראתי

תורה תבלין

A Torah Tavlin Publication
34 Mariner Way Monsey, NY 10952

שבת קודש פרשת ויחי - Shabbos Parshas Vayechi

יח' טבת תשס"א - January 13, 2001

לכל זמן ועת (Monsey, NY)

הדלקת נרות - 4: 31 שיעור/יום השבת - 4: 50
זמן קריאת שמע/מ"א - 9: 07 צאת הכוכבים/מעריב - 5: 40
זמן קריאת שמע/גרי"א - 9: 43 לשיטת רבינו תם - 6: 02

מדעת עליון

ואני בבאי מפדן מתה עלי רחל ... ואקברה שם בדרך אפרת היא בית לחם וגו'
פרש"י ואע"פ שאני מטריח עליך להוליכני להקבר בארץ כנען ולא עשיתי כך
לאמד שהרי מתה סמוך לבית לחם וכי' דע לך שעי"פ הדיבור קברתיה שם
שתהא לעזרה לבניה וכי' קול ברמה נשמע רחל מבכה על בניה עכ"ל. לכאורה
יש להקשות על דבריו ז"ל מהמשך הכתובים, שא"כ מקום הפסוק הזה לעיל
כשהשיעור יעקב על הקבורה בארץ כנען, ולא כאן אחר שאמר "אפרים ומנשה
כראובן ושמעון יהיו לי"? הלא אין כאן מקומו?
ונראה להגמול"ר שמעון שוואב זצ"ל בס' מעין בית השואבה שבאמת רמז
יעקב ליוסף את ענין משיח בן יוסף, שכידוע עתיד להיות ב' משיחים, ומשיח בן
יוסף שיהיה משבט אפרים יופיע מקודם ויהרג במלחמה ואח"כ יבוא משיח בן
דוד משבט יהודה. ואחר שהודיע יעקב ליוסף שלאפרים משפט הבכורה, כמשי"נ
"אפרים ומנשה כראובן ושמעון יהיו לי" - כלומר אפרים כראובן שהוא הבכור,
ומנשה כשמעון - רמז לו שהמשיח שעתיד לעמוד מבני רחל ומשבט אפרים
שנחשב כהבכור, יבוא קודם משיח בן דוד בית הלחמי. לכן אמר "ואקברה שם
בדרך אפרת היא בית לחם", שנקברה רחל על הדרך על פי הדיבור להיות לעזרה
לבניה ע"י המשיח שיעמוד מצאצאיה קודם בואם ל"בית לחם", מקום ישי אבי
דוד משיח ה'. ובזה פייס יעקב אבינו את יוסף בנו.

שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי וגו' (מח-כב)
עיי' בתרגום אונקלוס שפי' "בצלתי ובבעותי". ויש להבין מה כוונתו בזה?

כל אלה שבטי ישראל שנים עשר ... ויברך אותם איש אשר כברכתו (מט-כח)

Rashi seems to be bothered with the question that it would seem that not all the *shevatim* were blessed. Rather, a number of them, like Reuven, Shimon and Levi, were reproached rather than praised and blessed. Why, then, does the *Torah* tell us that Yaakov blessed each one?

The answer, suggests R' Moshe Alshich ZT"L, lies in the words at the beginning of the *posuk*: "All these are the twelve tribes of Yisroel." The name "Yisroel", as opposed to "Yaakov", refers to an exalted level and the higher spheres of Heaven, and Yaakov knew that all of his children were on such an exalted level. With this in mind, although he may have spoken harshly with them, he did not blame them personally, but rather a specific quality of their personalities was the target of his directive, such as "Cursed is their wrath for it is brazen." But the individuals themselves - they were most definitely blessed! The fact that some received longer blessings while the *berachos* extended to others were short and succinct, can be understood based on our *posuk*: "He blessed each one according to his blessing". In other words, he had to bless each one according to the *berachah* which was prophetically revealed to him - he had no alternative. But in terms of his own personal blessings to them, he loved them all equally and blessed each accordingly.

הוא היה אומר

R' Chaim Ben Betzalel ZT"L (brother of the Mahar"al) would say:

"Chazal tell us that the *Shechinah* is "found" near the head of a sick person, because sickness is a humbling experience, and *Hashem* comes to those who are humble."

R' Eliyohu Huberfeld ZT"L would say:

"Many a man's reputation would not know his character if they met on the street!"

R' Aharon of Karlin ZT"L would say:

"I learned "nothing" from my *Rebbe*, the *Mezeritcher Maggid*. I learned how a great *tzaddik* and scholar can humble himself to the point where he is, in his own eyes, a mere 'nothing'!"

SPONSORED BY MR AND MRS MITCH KUSHNER

To sponsor or dedicate an issue call 845-362-4380 or E-Mail: TorahTavlin@aol.com

came," he stammered. Immediately R' Shach's face filled with consternation. The *bochur* continued, "My grandfather was not feeling well and must undergo a procedure. I came to inform the..." R' Shach jumped up from his chair and exclaimed: "We must say a special prayer for *Reb Yaakov ben Etka* (Yaakov the son of Etka)!"

The *bochur* stood opened-mouthed and could not contain himself. "*Rebbe*," he began meekly. "The last 12 hours I have been trying to find out my grandmother's name in order to present it to the *Rosh Yeshiva*. Now I see that the *Rosh Yeshiva* already knows the name of my great-grandmother. How is that possible?"

R' Shach explained. "Years ago your grandfather visited *Eretz Yisrael*. After meeting him I asked him for his mother's name. I could not imagine a Jewish world without a healthy R' Yaakov, and there is not a single day that goes by that I do not say a special prayer for his welfare!"

TORAH GEMS

ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה וכו' (מז-כח)

Rashi comments that this *parsha* is "closed", to suggest that as soon as Yaakov died, the eyes and hearts of the Jews were closed due to the suffering of the harsh bondage which began then. The question is, as we know, the bondage didn't commence until after Yosef and the rest of his brothers died. Why is the despair of the bondage associated with Yaakov's death, when it really did not begin until much later?

R' Moshe Feinstein ZT"L explains that the *shevatim* failed to appreciate that they were in exile. They should have realized that although they lived in luxury and plenty in Egypt, merely being under the jurisdiction of other nations is itself a great *golos*. However, the Jews did not realize this fundamental fact during Yaakov's lifetime and only after they were forced to ask permission of Paraoth to bury their father in *Eretz Yisroel*, did they recognize this. They suddenly became bitterly aware of the implications and even though the actual bondage hadn't yet begun, their eyes and hearts were closed from the ensuing pain of exile.

Yaakov, however, with his sensitive soul, had begun to feel the *golos* from the moment he left his home in the land of Canan to set out for Egypt. For this reason he did not want to go to Mitzrayim at all, until *Hashem* promised him, "*I shall descend with you to Egypt and I will surely bring you up.*"

וביאר מרן הגרי"ז סאלאווייציק זצ"ל דהנה החילוק בין חרב לקשת, שהחרב בעצמו הוא דבר שחותר והורג, אבל קשת החצים בעצמם אין להם כח להזיק, ורק בכח גברא שעל ידי הקשת במתיחת הקשת, בזה יש לחצים הכח להזיק, והחצים כשהן סמוכים אינן חדין שיזיקו ורק הכח שבמרוצותן בחזקה, בזה הן מזיקין, משא"כ חרב הוא חד ובנגיעה בה ניזוקין. והמשל בזה דיש ב' מיני תפילה: אחד התפילה שקבעו אנשי כנסת הגדולה בתפילת שמונה עשרה, וב' התפילה שכל אחד ואחד מבקש על צרכיו איך שצריך. והחילוק ביניהם שתפילת שמי"ע קדושה היא וכל אחד כשיתפללו תפילתו נשמעת למעלה, אבל לגבי תפילת היחיד מצינו שלא כאו"א שיבקש יענה, אלא כדאיתא בגמ' (בבא בתרא קט"ז) כל שיש לו חולה בתוך ביתו ילך אצל חכם ויבקש עליו רחמים ע"כ. היינו שע"י דרך החכם אפשר שתפילתו נשמעת.

וזהו מה דאמר אונקלוס, "צלותי" - הוא תפילה הקבועה כשמי"ע, וזהו דומה לחרב שבעצמה מזיקה, כך התפילה בעצמה יש לה כח לפעול על תכליתה. "ויבעותי" - היינו כמ"ל הקשת שרק הכף של מי שזורקה בזה הקשת מזיק, והי"ה תפילת היחיד שנשמעת רק אם המתפלל בעבורו גדול וחכם הוא.

מעשה אבות....סימן לבנים

ויחי אחרי הדברים האלה ויאמר ליוסף הנה אביך חולה וכו' (מח-א)

In the early 1980's R' Yaakov Kamenetzky ZT"L suffered an angina attack, and his doctor strongly recommended that he undergo an angiogram, a difficult and sometimes dangerous procedure for a man that age. A grandson of R' Yaakov was learning in the Ponovezer Yeshiva at the time and decided to approach the *Rosh Yeshiva*, R' Eliezer Menachem Shach Shlit"a, with a request to pray for R' Yaakov's welfare. He knew he had to present R' Shach with his grandfather's name and the name of his great-grandmother, however, he had no clue of her name. Moreover, at the time of the angina attack, R' Yaakov was over 90 years old, and in excellent health and his grandson could not recall a time where he had mentioned his grandfather's name in a single *Mi Shebairach* for the sick. He went on a search expedition through Bnei Berak attempting to contact people who would know the name of R' Yaakov's mother, but nobody knew. After much time and effort, he finally managed to locate a relative who thought he knew the name.

Armed with the information and an update on his grandfather's condition, he approached the home of R' Shach. The elderly sage knew the *bochur* and his lineage and after inviting him into the sparsely furnished dining room and offering him a seat, he asked how his grandfather, R' Yaakov, was feeling. The *bochur* turned white. "That is exactly why I